

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Idea Theologiæ Moralis

Petrus <a Sancto Josepho>

Coloniæ, 1648

VII. De virtute Spei, & vitiis oppositis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38935

modi potestatem, quæ aliàs ex jure communi illis competit, denegemus. Alia quædam hic inquiri solent circa hæreticos, sed quia parum ad nos spectant, ea prætermittimus.

CAPUT VII.

De virtute Spei, & vitiis oppositis.

RESOLUTIO I. *Spes est virtus, & a que Theologica, & ab aliis virtutibus Theologicis distincta.* Quod sit virtus, probatur à S. Thoma 2.2. quæst. 17. art. 1. quia virtus uniuscujusque rei est, quæ bonum facit habentem; & opus ejus bonum reddit, sed spes facit opus hominis bonum, si quidem in omnibus regulatis & mensuratis bonum consideratur per hoc, quod aliquid propriam regulam attingit; sicut dicimus vestem esse bonam, quæ nec excedit propriam mensuram, nec ab ea deficit: humanorum autem actuum duplex est mensura una quidem proxima & homogœna, nempe ratio; alia autem suprema & excedens, scilicet Deus: unde omnis actus humanus attingens ad rationem, vel ad ipsum Deum, est bonus: Atqui actus spei attingit ad Deum, cujus auxilio innititur, quatenus speramus aliquid possibile nobis per divinum auxilium, ergo, &c.

Quod verò spes sit virtus Theologica probatur ex art. 3. quia cum differentiæ specificæ, per se dividant genus, oportet attendere unde habeat spes rationem virtutis, ad hoc ut sciamus, sub qua differentiâ virtutis collo cetur: spes autem habet rationem virtutis ex hoc, quod attingit supremam regulam humanorum actuum, nempe Deum, cujus auxilio innititur, ad consequendum bonum speratum, quod est beatitudo æterna, in fruitione ipsius Dei consistens. Unde patet, quod spei, ut virtus est, principale objectum est Deus. Cum ergo in eo consistat ratio virtutis Theologicæ, quod Deum habeat pro objecto, manifestum est spem esse virtutem Theologicam.

Tandem, quòd distinguatur ab aliis virtutibus Theologicis, patet *ex art. 6.* quia virtus aliqua dicitur Theologica ex hoc quòd habet Deum pro objecto, cui inhaeret: charitas facit autem hominem Deo inhaerere, propter seipsum, mentem hominis uniens Deo per affectum amoris: spes verò & fides faciunt hominem inhaerere Deo, sicut quidam principio ex quo aliqua nobis proveniunt: fides quidem prout Deus in nobis est principium cognoscendi veritatem, quia per eam credimus vera esse quae nobis à Deo dicuntur: at spes facit Deo adherere, prout est in nobis principium perfectae bonitatis; in quantum scilicet per spem divino auxilio innitimur, ad beatitudinem obtinendam.

Nota 1. ex art. 7. Fidem esse priorem, quia ut aliquis speret, debet objectum spei proponi alii ut possibile, hoc autem fit per fidem: quia per illam cognoscimus nos ad beatitudinem aeternam posse pervenire, & ad hoc paratum nobis esse divinum auxilium.

Nota 2. ex art. 8. Secundum viam generationis, spem esse priorem charitati, quia sic imperfectum est prius perfecto; at spes dicit amorem quendam imperfectum, quatenus ille qui sperat, aliquid sibi obtinere intendit; charitas verò amorem perfectum, quia adheret Deo secundum se. Secundum autem ordinem perfectionis & formae, charitatem esse naturaliter priorem spe, eo quòd charitas est forma aliarum virtutum: unde adveniente charitate, spes perfectior redditur, quia de amicis maximè speramus. Verùm ut haec omnia clariora evadant, sit

RESOLUTIO II. *Proprium & principale objectum spei Theologicae, est ipsa beatitudo aeterna.*] ITA S. Doctor *art. 2.* quod probat, quia haec spes attingit Deum, innitens eius auxilio, ad consequendum bonum speratum. Oportet autem effectum esse causae proportionatum, & ideò bonum quod propriè & principaliter à Deo sperare debemus, est bonum infinitum, quod proportionatur virtuti Dei adju-

adjuvantis: nam infinitæ virtutis proprium est, ad bonum infinitum perducere. Hoc autem bonum est vita æterna, consistens in fruitione Dei, non enim minus aliquid ab eo sperandum est, quàm sit ipse, cum non sit minor ejus bonitas, per quam bona creatura communicat; quàm ejus essentia; & ideo proprium & principale objectum spei est beatitudo æterna.

Nota S. Doctorem hic agere de principali objecto spei, nam secundaria spei objecta sunt auxilia gratiæ, aliaque media conducentia ad vitam æternam.

Circa hoc autem *dubitatur* 1. An beatitudo objectiva, seu Deus ipse sit materiale objectum spei. *Respondet affirmative* ex communi sententia, contra Durandum, tum quia ita clarè docet S. Thomas in verbis jam ex eo relatis, cum ait, non minus aliquid à Deo sperandum esse, quàm sit ipse. Tum quia ratio quam intinuat, idem ostendit: debet enim esse proportio inter causam, & effectum, seu inter principium, & finem: quare sicut Deus est is, in quem primario speramus, ita & ipsemet Deus est id, quod maximè sperare debemus. Tum quia negari non potest, quin Deus ipse ratione suæ bonitatis infinitæ, sit summum bonum nostrum, & consequenter quin sit à nobis summè amabilis, amore concupiscentiæ; aliàs dicendum esset, per visionem beatificam, aliaque dona creata Deum habere, quod sit nobis summum bonum, quod planè absurdum est; cum potius illa nobis sint bona, quia nos Deo summè bono conjungunt. *Confirmatur*, nam illud idem objectum speramus, quod nobis tribuetur in præmium: Atqui ut ait Augustinus 22. de Civit. cap. ultimo, præmium virtutis erit ipse, qui virtutem dedit.

Dicitur 1. Spes includit amorem concupiscentiæ, quare si Deum ipsum speramus, sequitur Deum à nobis non amari propter se, sed propter nos, quod

est inordinatum; cum Deus sit finis ad quem omnia referri debent. *Respondeo*, inordinatum esse amare Deum propter se, tanquam propter finem cuius gratia, non tamen esse inordinatum. Deum amare propter se, tanquam propter finem cui; quia hoc aliud nihil est quam Deum amare, quia est summum bonum, & finis ipsius amantis; quod tanquam malum damnari non potest, nisi ab eo qui negat, Deum esse summum bonum hominis.

Dices 2. Cum Deus à nobis distinguatur supposito, non potest esse bonum nostrum, saltem immediatum. & inde tantum colligi, Deum non esse nobis bonum secundum se, nisi per aliquid creatum nobis uniatur; non tamen inde sequi, supposita tali unionem, Deum non esse secundum se nobis bonum. *Quemadmodum* etsi calor non sit bonus frigenti, nisi ei inhaereat, non sequitur quod, posita tali inhaerentia, non sit ei bonus secundum se.

Jam ex his *dubitatur 2.* An etiam beatitudo ipsa formalis sit obiectum materiale spei. *Respondeo affirmative.* Non enim speramus Deum secundum se, ut à nobis separatum, sed ut bonum nostrum, à nobis possessum per visionem beatificam; adeoque ipsam Dei visionem speramus. *Quemadmodum* non appetimus calorem secundum se, ut extra nos existentem, sed ut nobis conjunctum per inhaerentiam; ita ut hanc etiam ejus nobiscum conjunctionem appetamus.

Dices, si spes respicit tanquam obiectum, ipsam visionem Dei, sequitur eam ut sic, non esse virtutem Theologicam; quia proprium obiectum virtutis Theologicae est, Deus ipse. *Respondeo* negando id sequi, siquidem possessio rei non constituit obiectum distinctum à re possessa; Unde sperare visionem Dei, id aliud nihil est, quam sperare Deum visum. *Nec refert* quod res possessa dicatur finis qui, & possessio finis quo: nam hoc posterius non dicitur, quasi verò ipsa possessio non appetatur.

tur ut quod, sed quia est id quo res sperata à nobis possidetur.

RESOLUTIO III. *Objectum formale Spei Theologica, est bonitas ipsius objecti materialis, seu Dei clarè visi, non in se spectata, sed ut est nobis conveniens.*] PROBATUR, quia negari non potest, quin Deus eo modo spectatus sit appetibilis, quidni ergo sub eo respectu erit sperabilis, ut ita loquar, cum spes intrinsecè sit quædam appetitio? Porro illud est objectum formale appetitionis, vel spei, quo quis movetur ad appetendum, vel sperandum aliquid. *Confirmatur, nam spes est quoddam desiderium, & amor concupiscentiæ boni absentis: quare fertur in illud, ut est bonum speranti.*

Dices 1. Quando quæritur à nobis, quid nos moveat ad sperandam beatitudinem, non respondemus, nos ad id moveri, quia beatitudo est nobis bona, sed quia per auxilium gratiæ à Deo paratum, est nobis possibilis: quare non objecti sperati bonitas, sed potius illius possibilitas est formale objectum spei nostræ. *Respondeo,* cum bonum per se sit appetibile, non esse absurdum dicere, nos sperare beatitudinem, quia est nobis bona; imò absurdum est dicere, eam nos sperare, quia est nobis possibilis per gratiam, si velimus iis verbis indicare motivum formale talis spei: licet enim beatitudinis possibilitas sit conditio sine qua, eam efficaciter sperare non possumus, non tamen propriè loquendo hinc sumitur formale motivum sperandi, eo quod beatitudo est finis, gratia verò est medium per quod obtineri potest: ad tantum abest ut appetatur finis propter media, quin potius eliguntur media propter finem, & ex intentione illius.

Dices 2. Est una virtus Theologica, nempe fides, quæ innititur Deo ut principio, ex quo provenit in nos cognitio veritatis: Ergo similiter alia virtus Theologica poterit inniti Deo tanquam principio, ex quo derivatur in nos adeptio perfectæ bonitatis,

seu summi boni. Hæc autem non alia est quam spes. *Respondeo* non sequi, & ratio discriminis est, quia si quaras quid formaliter me moveat, ad credenda mysteria fidei, rectè respondeo, quia Deus, qui mentiri non potest, ea revelavit: hoc enim est sufficiens & verum motivum credendi: at quòd Deus sit omnipotens, possitque mihi dare auxilia, ad comparandam beatitudinem necessaria, id propriè non est motivum sperandi beatitudinem, ut ostensum est, sed potiùs conditio sine qua non possem ferri in tale objectum, saltem actu efficaci: quatenus efficaciter nequeo intendere finem, nisi cognoscam medià ad illum obtinendum mihi esse possibile.

Ex his colligi potest resolutio illius difficultatis, An possimus vera spe Theologica alteri sperare beatitudinem. Respondendum enim est cum distinctione: nã cum objectum spei nostræ sit beatitudo, ut est nobis bona, ut alicui speremus beatitudinem, oportet nos ita ei conjungi per amorem, ut bonum illius apprehendamus tanquam nostrum; quia sic saltem implicitè speramus illius beatitudinem, ut nobis bonam. Extra hunc casum, non possumus alteri sperare beatitudinem, quia deberemus eam sperare præcisè ut est illi bona, non autem ut est bona nobis; talis actus non procedit à spe Theologica, eo quòd hæc includit amorem concupiscentiæ, qui fertur in bonum speratum, ut est ipsius sperantis. Atque hæc sententia perspicuè sumitur ex S. Doctore *art. 1. quæst. 104.* ubi docet, spem posse esse alicujus dupliciter, uno modo absolute, & sic esse solius boni ardui ad se pertinentis; alio modo ex præsuppositione alterius, nempe charitatis, & sic posse esse etiam eorum, quæ ad alium pertinent.

Resolvitur etiam ex dictis *alia difficultas, An scilicet possit aliquis licitè sperare in homine. Responderi* enim potest ex S. Thoma *art. 4.* cum distinctione. Non enim licet sperare de homine, vel de alia creatura sicut de prima causa movente in beatitudinem. Licet

tamen

tamen de illis sperare, sicut de causa secundaria & instrumentali, per quam quis iuvatur, ad consequenda bona in beatitudinem ordinata. Unde argui possunt hæretici hujus temporis quatenus docent, illicitum esse sperare vitam æternam ex nostris meritis. Cùm enim fateamur, nulla esse merita nostra, sine gratia & meritis Christi, spes seu fiducia iis innixa, in Deum ipsam ultimam redundat.

RESOLUTIO IV. *Proximum subjectum spei est voluntas.*] Ita S. Thomas 2.2. *quæst.* 18. *art.* 1. quod probat, quia habitus per actus cognoscuntur, actus autem spei est quidam motus partis appetitivæ, cùm ejus objectum sit bonum; ac non potest pertinere ad appetitum sensitivum, cùm objectum illius non sit bonum sensibile, sed divinum: Ergo in appetitu rationali seu voluntate, sicut in subjecto reperitur.

Dubium est, de subjecto remoto spei. Et quidem quod attinet ad viatores, Notandum charitatem non esse sine spe; hanc tamen esse posse sine charitate, quamvis non sine fide. Unde collige 1. omnes justos habere spei Christianæ habitum. 2. Etsi quis amittat charitatem, non propterea amittere spem, quia illa per quodlibet peccatum mortale deperditur, hæc vero non nisi per desperationem, 3. in iis qui fide infusa carent, non esse spem, de qua agimus; quia sublato salutis fundamento, quod in fide consistit, totum ædificium supernaturale illico corrui.

Jam quod spectat ad eos, qui sunt extra statum viæ, S. Thomas *art.* 2. docet spem non esse in beatis; quia bonum arduum possibile non cadit sub ratione spei, nisi secundum quod est futurum: quare cùm respectu beatorum, beatitudo non sit futura, sed præsens, non potest in iis esse virtus spei. *Quod si objicias 1. Christum, etsi esset comprehensor, ab initio suæ beatitudinis habuisse spem juxta illud,*

In te

In te Domine, &c. *Respondet*, Christum potuisse sperare gloriam impassibilitatis, & immortalitatis, non tamen ita ut haberet virtutem spei; quia hæc non respicit gloriam corporis, sicut principale objectum, sed fruitionem divinam.

Si obijciat 2. Animas sanctorum sperare beatitudinem corporis. *Respondet*, hanc non esse spem Theologicam, tum propter rationem jam dictam, tum quia etsi gloria corporis habeat rationem ardui, per comparisonem ad naturam humanam, non tamen habenti gloriam animæ. 1. Quia gloria corporis est minimum quiddam, in comparatione ad gloriam animæ. 2. Quia habens gloriam animæ, habet jam sufficienter causam gloriæ corporis.

Ista tamen non carent difficultate, tum quia probabile est, per eundem habitum me posse desiderare, & sperare beatitudinem absentem, & de ea præsentem gaudere, quare cum beati gaudeant de præsentem animæ beatitudine, & futuram corporis gloriam desiderant, dicendum videtur, tales actus oriri ex virtute spei. Tum quia ut constat ex supradictis, possunt beati nobis sperare beatitudinem, quatenus aliquo modo est ipsis bona, seu quatenus hinc aliquo modo eorum beatitudo augetur: at talis actus est proprius spei, ut etiam ex præcedentibus intelligitur. Unde colligi potest, non modo actum, sed etiam habitum spei esse in beatis, ut scilicet modo magis connaturali, & proportionato operentur. Prædicta autem eò probabilius concludunt, in Christo fuisse spem, quod ille privatus erat gloria corporis, quam respiciebat, non modo ut absentem, sed etiam ut magnis laboribus, morteque crudelissima obtinendam: quare in illam ferebatur per actum spei, cuius proprium objectum est bonum absens, possibile, & arduum. *Vide tract. de Christo cap. 15.*

Art. autem tertio docet S. Thomas, spem non esse in damnatis, quod probat, quia sicut requiritur ad perfectam beatitudinem, ut aliquis certus sit de sua
beati

beatitudinis perpetuitate; ita ad conditionem miseria damnatorum pertinet, ut ipsi sciant eorum poenas fore perpetuas: unde non possunt apprehendere beatitudinem ut possibilem, vel eam sperare. Addit, viatores sive sint in via, sive in purgatorio, posse habere spem, quia utrobique apprehendunt beatitudinem, ut futurum possibile.

RESOLUTIO V. *Desperatio est peccatum, potestque esse sine infidelitate.*] PRIOREM PARTEM tradit S. Doctor, 2. 2. quæst. 20. art. 1. quam probat, quia ex 6. Ethicor. quod est in intellectu affirmatio, vel negatio, est in appetitu prosecutio, & fuga: & quod est in intellectu verum, vel falsum, est in appetitu bonum, & malum. Et ideo omnis motus appetitivus conformiter se habens intellectui vero, est secundum se bonus; omnis autem motus appetitivus conformiter se habens intellectui falso, est secundum se malus & peccatum. Circa Deum autem vera æstimatio intellectus est, quod ex ipso provenit hominum salus, & venia peccatoribus datur; falsa autem quod peccatori poenitenti veniam deneget, vel quod peccatores ad se non convertat, per gratiam justificantem. Et ideo sicut motus spei, qui conformiter se habet ad existimationem veram, est laudabilis & virtuosus, ita oppositus motus desperationis, qui se habet conformiter existimationi falsæ de Deo, est vitiosus & peccatum:

Nota 1. Desperationem non consistere in positiva nolitione beatitudinis, quia præterquam quod beatitudo non potest apprehendi sub aliqua ratione mali, desperatio non est propriè nisi circa bonum, quod optamus; adeoque non potest versari circa beatitudinem, si eam ut nobis malam ex aliquo errore averfamur.

Nota 2. Desperationem non consistere in iudicio aliquo intellectus, quodcunque sit: quia cum opponatur spei, quæ in voluntate, consequens est eam etiã esse actum voluntatis. Nec speciatim in iudicio quo
quis

quis iudicat salutem sibi esse impossibilem, vel se non salvandum, quicquid egerit, tale enim iudicium est hæc etiam, adeoque continet peccatum à desperatione distinctum. At neque in iudicio quo quis iudicat se, etsi salvari possit, de facto tamen non salvandum, quia eo non obstante, posset adhuc absolute non desperare de salute.

Nota igitur 3. Ad desperationem præsupponi semper aliquod ex dictis iudiciis, aliunde simile, & ex eo nasci actum voluntatis, quo quis statuit abjicere omnem sollicitudinem acquirendæ salutis, & media ad illius consecutionem necessaria omnino negligere adeoque de illius adeptione desperare.

Nota 4. Desperationem esse per se peccatum mortale, cum gravissima deordinatio, homine creatum ad vitam æternam, in qua illius fœlicitas consistit, velle per actum positivum ommittere, quamdiu vixerit, quicquid necessarium est ad illius consecutionem. Unde etsi desperatio possit esse interdum peccatum tantum veniale, ob imperfectam deliberationem, nunquam tamen est veniale ob levitatem materiæ; quia quod homo sciens & lubens, in actum jam memoratum prorumpat, in eo reperiri non potest levitas materiæ. Si tamen Deus alicui extraordinariè suam futuram damnationem revelaret, non posset ille tunc sperare beatitudinē, adeoque non peccaret de ea desperando.

Posterior pars satis intelligitur ex jam dictis, probaturque à S. Thoma art. 2. quia aliquis habens rectam fidem in universali, deficit in motu appetitivo circa particulare, corrupta particulari ejus æstimatione per habitum, vel per passionem. Sicut ille qui eligit fornicationem, ut sibi bonam hic & nunc, habet corruptam æstimationem in particulari; cum tamen retineat universalem æstimationem veram secundum fidem, scilicet quod fornicatio sit mortale peccatum. Et similiter aliquis retinendo in universali veram æstimationem fidei, quod scilicet est remissio peccatorum

torum in Ecclesia potest tamen pati motum desperationis, quod scilicet sibi in tali statu existenti, non sit sperandum de venia, corrupta ejus aestimatione circa particulare.

Nota ex art. 4. Desperationem oriri interdum ex luxuria: nam objectum spei est bonum arduum & excellens, at delectationes carnales faciunt, ut bona spiritualia non sapiant nobis, quasi bona, vel non videantur nobis quasi magna bona, quare in spem illorum non assurgimus. Aliquando verò desperatio procedit ex acedia, siquidem objectum spei est possibile obtineri, at per acediam ita desicitur animus, ut nunquam putet se posse bonum arduum adipisci. Quæri hic posset, quàm grave peccatum sit infidelitas verù capite præcedenti ea de re actû est.

RESOLUTIO VI. *Præsumptio variis modis potest committi, estque peccatum, spei repugnans.* PRIMAM PARTEM DECLACAT S. Thomas 2. 2. quæst. 27. art. 1. Nam præsumptio videtur importare quandam immoderantiam seu excessum spei: duobus autem modis potest quis quoad hoc excedere; quia cum spes versetur circa bonum arduum & possibile, vel potest tendere in bonum ut sibi possibile quod suam facultatem excedit: vel ut possibile per virtutem & misericordiam divinam, quod possibile non est, ut dum quis sperat se veniam obtenturum, sine pœnitentia aut gloriam sine meritis.

Nota duos illos præsumptionis modos conjunctos esse cum hæresi, priorem quidem, quia hæreticum est credere, salutem nobis esse possibilem per vires naturæ, item remissionem peccatorum posse obtineri sine pœnitentia, & gloriam sine meritis. Unde quia Pelagiani primum docuerunt, & Lutherani secundum, hinc non incongruè prior præsumptio vocari solet Pelagiana, & posterior Lutherana.

Secundam partem probat S. Thomas art. 2. quia ex supra dictis, omnis motus appetitivus, qui conformiter se habet ad intellectum falsum, secundum se ma-

se ma-

se malus est & peccatum: at præsumptio est motus appetitivus, habens se conformiter intellectui falso, quia falsum est quod Deus in peccato perseverantibus veniam concedat, & à bono opere cessantibus gloriam largiatur.

Notat autem S. Doctor ibidem præsumptionem esse peccatum levius desperatione, quoniam magis proprium est Deo misereri & parcere, quam punire: illud enim secundum se Deo convenit, hoc autem secundum nostra peccata. Cæterum desperatio maxime ostendit Dei misericordiam, præsumptio vero illius justitiam.

Notat etiam præcedenti art. 1. Præsumptionem esse propriè speciem peccati in Spiritum sanctum, quia per illam tollitur, vel contemnitur adiutorium Spiritus sancti, per quod homo revocatur à peccato. Ex quo patet, non tantum præsumptionem esse peccatum, sed etiam esse ex genere suo grave peccatum.

Tertiam partem tradit S. Doctor. art. 3. quam probat in argumento, sed contra: quia duo invicem opposita vitia contrariantur unì virtuti, sicut timiditas, & audacia fortitudini: sed peccatum præsumptionis contrariatur peccato desperationis, quod directe opponitur spei. Ergo videtur quod præsumptio etiam directe spei opponatur. Idem ostendit in corpore articuli, quia spes, & præsumptio respiciunt idem objectum, sed spes ordinatè, præsumptio verò inordinatè.

Nota 1. Duplicem esse præsumptionem, aliam quæ opponitur spei Theologicæ, aliam quæ habet contrarietatem cum magnanimitate, quatenus magnanimitas versatur circa magnos honores ut in iis modum rationis ponat, secundum proportionem ad propriam facultatem. Præsumptio verò ei adversatur per excessum, spectata proportione propriæ facultatis. De priori agit hic S. Doctor, de posteriori verò 2.2. quest. 130.

Nota 2.

Nota 2. ex art. 4. Præsumptionem quæ innititur propria virtuti, attentando scilicet aliquod ut possibile, quod propriam virtutem excedit, oriri ex inani gloria. Eam vero quæ innititur inordinatè divinæ potentia & misericordia, oriri ex superbia: nam ita præsumens, videtur tanti se aestimare, ut putet se non puniendum, vel à gloria excludendum, et si peccet.

RESOLUTIO VII. *Datur aliquod præceptum spei, tam affirmativum, quam negativum.* Per præceptum affirmativum obligamur aliquando elicere actum spei nempe tum quando primum occurrit præceptum elicendi actum fidei, juxta dicta *cap. 5.* Cum enim accedens ad Deum, credere debeat quia est, & quod se inquirentibus remunerator sit, tenetur ille sperare præmia æterna, ut eo affectu stimulatus efficaciter statuatur divinam legem, cum Dei auxilio observare, & peccata mortalia cavere.

Tum quando homo in fine vitæ constitutus est, oportet enim ut spe misericordia divinæ roboretur contra tentationes, quibus tunc animus pulsari solet, eorum maximè qui abjecta omni salutis cura, vitam in peccatis transegerunt. Unde & extrema unctio in eum finem, graviter ægrotantibus conferri solet, ut alibi dictum est.

Tum denique quoties aliquis graviter tentatur, ut de misericordia Dei desperet, tunc enim ad superandam ejusmodi tentationem, videtur necessarium elicere actum spei. Si tamen ejusmodi tentatio oriretur, ex scrupulo, negligenda esset, & cogitatio aliò avocanda, ut in simili diximus agendo de fide, loco mox citato.

Præter dictos casus dicunt aliqui, præceptum spei obligare, quando homo tenetur dolere de peccatis, vel Deum orare, aut actum amoris Dei elicere. Verùm hæc obligatio non oritur ex præcepto spei secundum se, sed ex præceptis dictorum actuum tunc obligantium; quare et si actus spei tunc prætermittetur,

retur,

retur, non peccaret homo contra præceptum spei, sed contra præcepta aliorum actuum, qui tunc defectu spei prætermittentur.

Atque hæc sufficiant de præcepto spei affirmativo. Quod spectat ad negativum, illud obligat semper & pro semper. Quare ex vi talis præcepti, tenetur homo nunquam desperare de misericordia Dei, aut de consecutione beatitudinis; & nunquam præsumere se modo indebito, id est, aut propriis viribus, aut sine meritis ex gratia ortis, eam adepturum.

CAPUT VIII.

De Charitate secundum se.

RESOLUTIO I. *Charitas est amicitia inter Deum, & hominem, & aliquid creatum in anima.* **PRIOREM PARTEM PROBAT** S. Thomas 2, 2. *quæst. 23, art. 1.* quia amicitia est mutua quædam benevolentia, quæ fundatur super aliqua communicatione. Est autem aliqua communicatio hominis ad Deum, secundum quod suam beatitudinem nobis communicat. Quare cum amor super hanc communicationem fundatus sit charitas, sequitur charitatem esse quandam amicitiam hominis ad Deum.

Nec refert 1. Quod proprium amicitiae sit, convivere amico, licet enim non convivamus Deo, ratione vitæ corporalis, illi tamen convivimus ratione vitæ spiritualis, secundum quam efficitur divinæ consortes naturæ, nostraque conversatio in cælis est.

Nec refert 2. Quod per charitatem diligamus inimicos à quibus non redamamur, sufficit enim quod per charitatem primario, & directe diligamus Deum, à quo vicissim diligimur; & ratione ipsius amemus omnes homines, sive amicos, sive inimicos.

Secunda pars probatur art. 2. contra Magistrum qui existimabat, motum dilectionis in nobis non esse ab ha-